

רישיונות קריאטיב קומנס (CC) כפלטפורמה להנגשת המידע בחינוך – פרויקט "חינוך פתוח" (פוסטר)

עו"ד דלית קן-דרור
הקליניקה לקניין רוחני – המרכז
למשפט וטכנולוגיה, הפקולטה
למשפטים, אוניברסיטת חיפה
ipclinic@research.haifa.ac.il

קריאטיב קומנס ישראל
ארגון הפועל תחת חסות המרכז
למשפט וטכנולוגיה, הפקולטה
למשפטים, אוניברסיטת חיפה
cc@creativecommons.org.il

Creative Commons Licenses as a Platform to "Open Education" (Poster)

Creative Commons Israel
Facilitated by Haifa Center for
Law & Technology, Law
Faculty, Haifa University

Adv. Dalit Ken-Dror
IP Clinic – Haifa Center for
Law & Technology, Law
Faculty, Haifa University

Abstract

Creative Commons is a nonprofit organization dedicated to making it easier for people to share and build upon the work of others, consistent with the rules of copyright. The Israeli branch – Creative Commons Israel (CC|il) – is facilitated by the Haifa Center for Law and Technology, Law Faculty, Haifa University. "Open Education", a new project which was recently launched by CC|il, seeks to raise awareness among lecturers, researchers, teachers, libraries and students to the various opportunities of governing their copyrighted materials and sharing them with others. Creative Commons CC licensing scheme makes it easier for creators of works to license their works in a clear and effective way, and at the same time makes it easier for users to understand which uses are permitted. Thus, the use of creative commons licenses could facilitate access and use of educational materials. CC has recently declared two new projects: OpenEd – the new Open Education Community site and DiscoverEd – an education search prototype. This initiative could further benefit the members of the education community.

Keywords: CC, Creative Commons, Copyright, Licenses, Open Education.

תקציר

ארגון קריאטיב קומנס (להלן: "CC") הוא ארגון עולמי ללא מטרת רווח, המציע רישיונות שימוש, שמהווים חלופה למנגנון זכויות היוצרים המסורתי. בארץ, הארגון הוקם בשנת 2004, ופועל בחסות המרכז למשפט וטכנולוגיה, בפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה. בין חבריו: אנשי אקדמיה, עורכי דין וסטודנטים בתחומי המשפט ומדעי המחשב.

המטרה המרכזית של ארגון ה-CC היא הנגשה מירבית של יצירות, המוצעות גם ברשת האינטרנט לציבור המשתמשים, תוך צמצום הפגיעה ביוצר עצמו. המונח "יוצרי" כולל בתוכו חוקרים, מרצים ואף סטודנטים. בדומה, המונח "יצירה" מתייחס גם למאמרים, מחקרים, סיכומי שיעור, מצגות, חומרי לימוד וכיו"ב.

ארגון ה-CC הישראלי השיק לאחרונה את פרויקט "חינוך פתוח". פרויקט זה נועד ליצור פלטפורמה שתאפשר הנגשת חומרים לימודיים ואקדמיים לכל הצדדים הרלבנטיים: חוקרים, מרצים, סטודנטים, ספריות, תלמידים ועוד.

כידוע לכל, כיום, קיים ביקוש גבוה להנגשת תוצרים הקשורים לחינוך. אחד המכשולים המרכזיים להנגשת תוצרים אלה הינו הסוגייה המשפטית - סוגיית זכויות היוצרים. כל זאת, הן בשל היעדר מודעות למצב החוקי הקיים והן בשל היעדר מודעות לחלופות המוצעות לו.

הארגון מציע, ללא עלות, רישיונות ייחודיים (רישיונות ה-CC) לפיהם רק "חלק מהזכויות שמורות" וזאת בניגוד למנגנון זכויות היוצרים הקלאסי על פיו "כל הזכויות שמורות" מרגע שיצירה (לרבות, כאמור, חומרים לימודיים ואקדמיים שונים) נוצרה.

על-ידי שימוש ברישיונות אלה, היוצר יכול להרכיב בעצמו את הרישיון המתאים לו, בדרך נוחה ופשוטה, ולקבוע אלו שימושים הוא מרשה לציבור לעשות ביצירתו ואלו לא. בדרך זו היוצר יכול לקבוע את השימוש שיעשה ביצירה הן מבחינת זכויותיו המוסריות (הזכות לשלמות היצירה ולמתן קרדיט) והן מבחינת זכויותיו הכלכליות.

כך גם, ניתנת ליוצר שליטה על אופן השימוש ביצירה מחד, ומאידך, מושגת מטרת עידוד היצירה, שיתופה והפצתה. באמצעות שימוש ברישיונות אלה, כאמור, ניתן ליצור סביבה של חינוך פתוח ונגיש.

לאחרונה הכריז ארגון קריאטיב קומנס העולמי על שתי יוזמות חדשות, אשר עדיין מצויות בשלבי ניסוי, בתחום של הנגשת חומרי לימוד.

הפרויקט הראשון, פרויקט "OpenEd", אשר נתמך על ידי פרויקט CCLearn של קריאטיב קומנס העולמי, נועד לתת אכסניה לתכני לימוד פתוח. הפרויקט השני, פרויקט "DiscoverEd", הינו מנוע חיפוש ייעודי לאיתור מידע בתחום החינוך הפתוח. מטרתו של המאגר היא לשמש ככלי חיפוש וגילוי חומרי לימוד. לדעתנו, יש בפרויקטים אלה משום סיוע לאנשים בתחום.

מילות מפתח: CC, קריאטיב קומנס, רישיונות שימוש, זכות יוצרים, חינוך פתוח.

מקורות

אתר ארגון קריאטיב קומנס ישראל: creativecommons.org.il

אתר הכולל עדכונים על פרויקט חינוך פתוח של ארגון קריאטיב קומנס העולמי "OpenEd":
<http://opened.creativecommons.org>

מנוע חיפוש ייעודי לאיתור מידע בתחום החינוך הפתוח, שמצוי עדיין בשלבי הניסוי. מטרתו של המאגר היא לשמש ככלי חיפוש וגילוי חומרי לימוד: <http://discovered.creativecommons.org/>

Elkin-Koren, N. (2005). *What Contracts Can't Do: The Limits of Private Ordering in Facilitating a Creative Commons*, *Fordham Law Review*, 74, 101.
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=760906